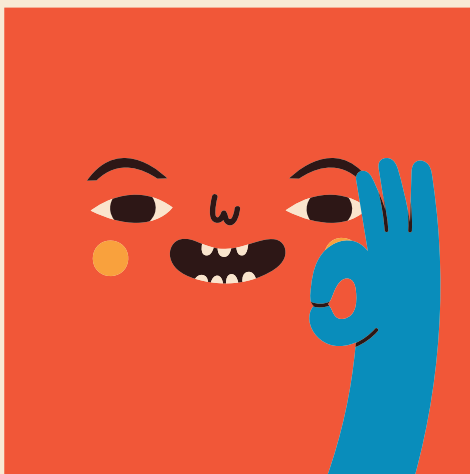
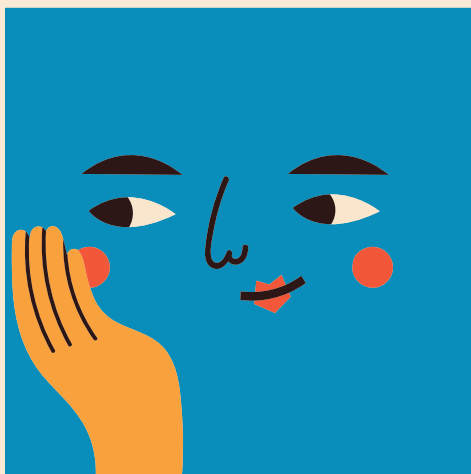
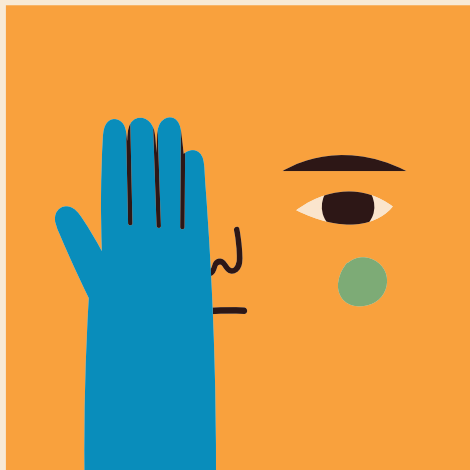
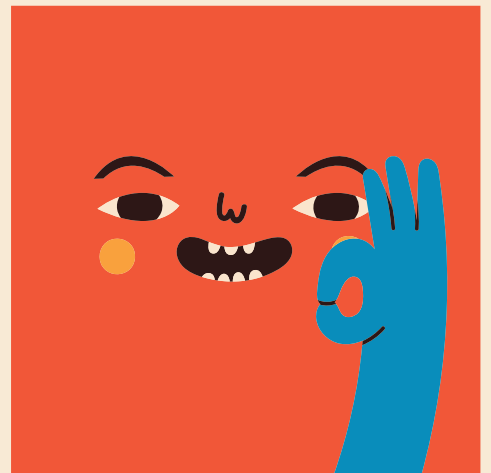

Emocje a zaburzenia mowy

Spis treści

1. Emocje a rozwój mowy dziecka	5
1.1. Rola matki w kształtowaniu drogi do prawidłowej komunikacji	6
1.2. Obserwacja rozwoju mowy dziecka	8
2. Zaburzenia i wady wymowy a przeżywane emocje	9
2.1. Zaburzenia rozwoju emocjonalnego a zaburzenia komunikacji językowej.	10
2.2. Nadwrażliwość emocjonalna u dzieci jękających się	10
2.3. Problemy emocjonalne przyczyną jękania się	11
3. Leczenie jękania – terapia upłynniania mowy.	12
4. Mutyzm dziecięcy i jego rodzaje	14
4.1. Mutyzm całkowity	14
4.2. Mutyzm sytuacyjny	14
4.3. Mutyzm wybiórczy	14
4.4. Wsparcie dzieci z mutyzmem.	15
5. Emocje i mowa oczami Alfreda Tomatisa	16
6. Praca z dziećmi z zaburzeniami komunikacji językowej	17
7. Scenariusze zajęć dla dzieci 3-letnich.	24
7.1. „Kocie zabawy” – zabawy wspierające rozwój mowy	24
7.2. „Mydlane zabawy”	28
8. Scenariusze zajęć dla dzieci 4-letnich.	33
8.1. „Spacer węża”	33
8.2. „Zabawy z lodowymi sopłami” – zabawy z wykorzystaniem elementów metody „Dobrego startu” M. Bogdanowicz	37
9. Scenariusze zajęć dla dzieci 5-letnich.	41
9.1. „Tajemniczy dom Babci Hani”	41
9.2. „Zwierzęta z jesiennego lasu” – rozpoznawanie i nazywanie zwierząt, zabawy słowno-rytmiczne.	46
10. Scenariusze zajęć dla dzieci 6-letnich.	50
10.1. „Jeż”	50
10.2. „Jesienne zabawy krasnala Hałabały” – słuchanie tekstu literackiego, budowanie dłuższych wypowiedzi poprawnych gramatycznie, zabawy słowem.	55

Zaburzenia emocjonalne u dzieci w wieku szkolnym stały się czymś powszechnym.

Ciągle wzrasta liczba dzieci sprawiających problemy wychowawcze. Zastanawiamy się, dlaczego tak jest, a przecież u podłoża owych problemów leżą właśnie zaburzenia procesów emocjonalnych.

Dodatkowym balastem dla dziecka nieradzącego sobie z własnymi emocjami jest zaburzenie mowy. W przypadku gdy nałożą się te dwa zaburzenia, dziecko ma poważne trudności i potrzebuje pomocy specjalistów.

1. Emocje a rozwój mowy dziecka

Małgosia z niecierpliwością oczekiwała dnia 60. urodzin swojej ukochanej babci Marysi. Narysowała dla niej duże serce z różą w środku. I choć miała zaledwie trzy latka, nauczyła się wierszyka „Jestem różyczka, wypadłam z koszyczka, nie umiem winszować, ale babcię ucałować!”. Z pewnością pragnęła ucałować, ukochać babcię małymi rączkami, tak mocno, jak tylko potrafi. Kiedy więc nadszedł dzień święta babci przy pomocy mamy założyła odświętną sukienkę, spakowała do ozdobnej torebki swoje serce i gotowa czekała na uroczystość. W dużej restauracyjnej sali zebrało się wielu gości. Były ciocie, wujkowie, starsi kuzyni i kuzynki. I były jakieś panie i jacyś panowie, których Małgosia nie знаła. Wszyscy się do niej uśmiechali, wszyscy coś do niej mówili, jednak dziewczynka słyszała tylko bicie swojego serca. A kiedy nadszedł czas składania życzeń, ona stanęła przed ukochaną babcią i nie mogła wydobyć z siebie ani jednego słowa. Bródka jej się trzęsła, po policzku spłynęła łezka. „Je..., je..., jestem..., jestem..., jestem...” – powtórzyła kilka razy i zawstydzona pobiegła w kąt. Skuliła się tak mocno, by nic nie widzieć i nic nie słyszeć. I kiedy myślała, że już nikt na nią nie patrzy, otworzyła oczy i zobaczyła nad sobą babcię. „Chodź do mnie” – usłyszała ciepły głos babci. Natychmiast wyciągnęła małe rączki, objęła babcię i cichutko powiedziała „Kocham cię”.

Pani Małgosia została poproszona przez dyrektorkę o poprowadzenie warsztatów metodycznych dla nauczycieli. Jesteś doświadczonym pedagogiem, posiadasz odpowiednie kompetencje i warto, byś podzieliła się swoją wiedzą. Z pewnością świetnie sobie poradzisz – usłyszała na zachętę. Była dumna, że to ją wybrała pani dyrektor. Nigdy nie prowadziła zajęć dla dorosłych, więc starannie się do nich przygotowała.

Prezentacja, pomoce, sprzęt – wszystko było gotowe. I kiedy stanęła w centralnym miejscu sali pełnej nieznanym jej osobom przez dłuższą chwilę nie potrafiła „wydusić z siebie słowa”. Nogi stały się wiotkie, ręce zimne. Serce wali, a w głowie – tylko szum. Mówić, zacząć mówić, zaraz się uspokoje, to

*Przykłady
wpływu emocji
na umiejętność
mówienia*

¹ J. Andrzejewska, *Wspieranie kompetencji komunikacyjnych dzieci*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2009, s. 14.

minie – pocieszała się w duchu pani Małgosia. Ale kiedy zaczęła mówić, jej głos zadrżał, a ona straciła pewność, czy da radę poprowadzić zajęcia.

Jak to możliwe, przecież kiedy ćwiczyła w obecności koleżanki, wszystko było w porządku. Dlaczego wśród znanych i lubianych osób potrafi mówić zupełnie swobodnie i „bez końca”?

Odpowiedź jest prosta – wszystko przez te emocje!

Komfort psychiczny a komunikacja z innymi

Kiedy człowiek znajduje się w znanym sobie miejscu, wśród znanych mu, bliskich osób, kiedy wie, że ludzie są nastawieni przyjaźnie i znają jego możliwości, jego potrzeba bezpieczeństwa tak fizycznego, jak i psychicznego jest zaspokojona. Czuje się wtedy rozluźniony, swobodnie wyraża w sposób werbalny własne uczucia, poglądy, myśli. Komfort psychiczny, jaki wtedy odczuwa sprawia, że nie pojawiają się bariery, które spowodowałyby utrudnienia w komunikacji z innymi.

Natomiast kiedy znajdzie się w miejscu nieznanym, wśród obcych lub też wręcz wrogo nastawionych osób, zaczyna odczuwać pewien dyskomfort, a strach i niepewność powodują „zamknięcie się” na otaczające środowisko. Przestaje rozmawiać z ludźmi, wypowiedzi są lakoniczne, często przybierają proste formy gramatyczne, brak w nich wyrazu własnych uczuć, poglądów. Często mówimy o takiej osobie, że jest „zablokowana”.

Od samego urodzenia każdemu z nas towarzyszą emocje. Małe dziecko, zanim jeszcze opanuje język, właśnie przez emocje wyraża siebie i swoje potrzeby. Od zaspokojenia tych potrzeb, reakcji na wysyłany przez płacz sygnał zależy, jak będzie się ono rozwijało. Tu nieocenioną rolę pełni najbliższa dziecku osoba – matka.

1.1. Rola matki w kształtowaniu drogi do prawidłowej komunikacji

Rola matki w kształtowaniu emocji dziecka

„To ona na początku pełni rolę „lustra”, które interpretuje zachowania dziecka, nadając im znaczenie. Następnie staje się „kontenerem”, w którym gromadzone i klasyfikowane są wszystkie emocje dziecka. W tym czasie matka nazywa pojawiające się u dziecka uczucia, które wyraża ono swoim zachowaniem. Wszystko po to, by mogło ono zrozumieć samego siebie, co z kolei stanowi w przyszłości podstawę rozumienia innych. Ostatnim etapem jest panowanie nad własnymi emocjami, gdzie matka stanowi rolę „kompresora”, sprowadzając je do właściwych rozmiarów. Rola matki w kształtowaniu się tożsamości dziecka jest ogromna. To ona poprzez swoje działanie (pełnienie ról) kształtuje drogę dziecka do prawidłowej komunikacji” (alfasynapsis.pl Emocje a rozwój mowy dziecka).

Rodzice czekają z niecierpliwością na pierwsze słowo swojej pociechy. Mają nadzieję, że usłyszą „mama” lub „tata” i nieraz traktują ten wypowiedziany wyraz jak nagrodę za trudy rodzicielstwa.